

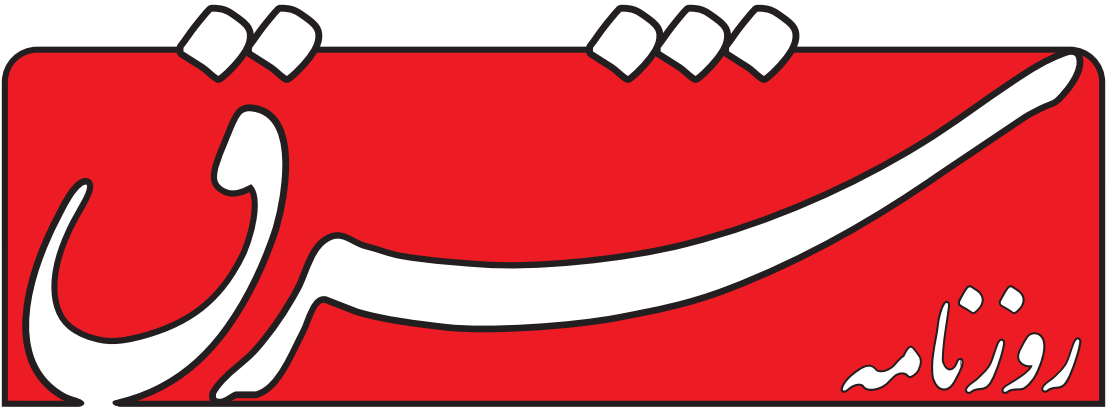
در پی درگذشت حجت‌الاسلام جواد اژه‌ئی صادر شد

پیام تسلیت مقام معظم رهبری

پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: مقام معظم رهبری با صدور پیامی درگذشت حجت‌الاسلام جواد اژه‌ئی را تسلیت گفتند. متن پیام تسلیت مقام معظم رهبری به شرح زیر است: بسمه‌تعالی، با اندوه و تأسف فراوان خبر درگذشت عالم...

صفحه ۲

یکشنبه ۲۵ آبان ۱۳۹۹ - ۲۹ ربیع‌الاول ۱۴۴۲ - ۱۵ نوامبر ۲۰۲۰

پالیزدار از ورود ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی به غائله کارتن خواب‌های اعلامی بانک مرکزی خبر داد

تاجرباشی‌های بی‌بضاعت ۷ میلیاردی

صفحه ۵

عکس: بهنام موزن

محمد ستاری فر در گفت‌وگو با «شرق»:

بازار سیاست باید خود را اصلاح کند

● روند ۸۰۰ ساله توسعه‌یافتگی اروپا اساسیک فرایند است نه یک فرایند تصادفی، تقلیدی و جهشی

صفحه ۲

روحانی خبر داد
**محدودیت‌های جدید
و بیشتر از اول آذر**

گروه سیاست: چند هفته است که کرونا در کشور اوج گرفته و چند روزی است که صحبت از این می‌شود که باید به تعطیلات دوهفته‌ای رفت تا زنجیره این بیماری بشکند؛ اما سخنان رئیس‌جمهور در جلسه ستاد ملی مقابله با کرونا نشان می‌دهد...

صفحه ۲

سال هجدهم - شماره ۳۸۶۴ - ۱۲ صفحه - ۵۰۰۰ تومان

سرمقاله

ترامپ؛ بنابارتی که امپراتور نشد!

کمال اطهاری . پژوهشگر توسعه

اولین بنابارت قرن ۲۱ پیش از آنکه بتواند به آرزویش یعنی امپراتوری یا ریاست‌جمهوری مادام‌العمر ایالات متحده برسد، با واکنش جامعه مدنی و توافق هیئت حاکمه آن در انتخابات دوم حذف شد. نیروهای چپ آمریکا و اتحادیه‌های کارگری، کارمندی و معلمان آن، این بار به جنگ رودررو با سرمایه‌داری ترقفتند؛ بلکه در جنگ، با مواضعی سخت و طولانی علیه بنابارت جدید جبهه‌ای موفق ساختند. دونالد ترامپ قرن بیست‌ویکم، شباهت‌هایی بسیار با لویی بنابارت (برادرزاده ناپلئون بنابارت) قرن نوزدهم دارد. مارکس در کتاب «هجدهم برومر لویی بنابارت» (ترجمه باقر پرهام، نشر مرکز) در صفحاتی مختلف، خصایص بنابارتیسم را چنین بیان می‌کند: «بنابارت، حکم‌قوه اجرائی مستقل‌شده از جامعه را دارد که به نام خودش عمل می‌کند و به این عنوان احساس می‌کند که پاسداری از نظم بورژوازی رسالت اوست.... بنابارت درعین‌حال، به‌عنوان نماینده دهقانان و مردم، با بورژوازی مخالفت می‌کند و خواستار آن است که در چارچوب جامعه بورژوازی، به‌عنوان مرجعیت عام جامعه، از منافع طبقات پایین‌تر دفاع کرده و سعادت آنها را تضمین کند.... تلاش‌های از هر جهت متناقض این مرد، بیانگر تناقض‌هایی است که در حکومت او وجود دارد، حکومتی که با کورمال‌کورمال رفتن‌های آشفته، گاه درصدد به‌دست‌آوردن دل این طبقه است و گاه مهبای خوارکردن این یا آن طبقه دیگر، سرانجام هم به نتیجه‌ای نمی‌رسد.... بنابارت دلش می‌خواست همه او را پدر نیک‌خواه همه طبقات جامعه بداندند؛ ولی هر چیزی که او به یکی از این طبقات می‌دهد، ناگزیر باید از طبقات دیگر بگیرد.... بنابارت که گرفتار الزامات متناقض موقعیت خود است [می‌کوشد] حواس بینندگانش را با تردستی‌های جدید، دالم به خود جلب کند.... در نتیجه دست به کارهایی می‌زند که کل اقتصاد بورژوازی را آشفته می‌کند». گویا مارکس این عبارات را قریب به ۱۷۰ سال پیش، برای توصیف ترامپ نوشته بوده است!

اینها شباهت‌های ناگزیر بین همه دولت‌های بنابارتی (از آن جمله دولت‌های رانتی و نفوذوال) است که در نهایت در اقتصاد بورژوازی به حذف آنها منجر می‌شود. یک شباهت دیگر هم بین این دولت‌ها وجود دارد و آن آشکارنبودن شکست آنها تا آخرین لحظات است. لویی بنابارت در می سال ۱۸۷۰ در رفراندومی که برای بازگشت جمهوری برپا شد، به طور قاطع امپراتوریش را حفظ کرد؛ به‌طوری‌که مخالفانش هم گفتند: این امپراتور از همیشه محبوب‌تر است؛ اما در سپتامبر همان سال برکنار و تبعید شد؛ لویی بنابارت از سال ۱۸۴۹ تا ۱۸۵۲ رئیس‌جمهور فرانسه بود و سپس از ۱۸۵۲ تا ۱۸۷۰ با عنوان «نپلئون سوم» امپراتور آن شد؛ درحالی‌که این رؤیای ترامپ به کابوس تبدیل شد. دلیل آن بعد از مقاومت و فعالیت جانانه جامعه مدنی ایالات متحده، به عقب‌نشینی آن جناح‌هایی از بورژوازی ایالات متحده بازمی‌گردد که نماینده آنها حزب جمهوری‌خواه است. این دو همواره خواهان بقای امپراتوری این کشور به‌عنوان تک ابرقدرت اقتصادی، سیاسی و نظامی جهان با اعمال «فشار حداکثری» بر رقبای جهانی و منطقه‌ای بوده‌اند. آنها توانستند با همین خواسته، ریگان را در دهه ۱۹۸۰ به ریاست‌جمهوری برسانند و رویکرد چندجانبه‌گرا و به نظر آنها استراتژی محافظه‌کارانه یا منفعل دموکرات‌ها را کنار بگذارند و اجازه ندهند جیمی کارتر بار دوم انتخاب شود. بعد توانستند با استراتژی تهاجمی و فشار حداکثری، باعث فروپاشی اتحاد شوروی شوند تا ایالات متحده تک‌ابرقدرت جهان شود. آن‌هم درحالی‌که در دهه ۱۹۷۰ با شکست در جنگ ویتنام، مواجه‌شدن با انقلابات متعدد در کشورهای تحت سلطه‌اش (مانند نیکاراگوئه، ایران و...) و بروز بحران اقتصادی جهانی، به نظر می‌رسید دیگر تنها ابرقدرت، اتحاد شوروی خواهد بود. روشن است ریگان که از سال ۱۹۸۴ با آغاز دور دوم ریاست‌جمهوری دچار آلزایمر شد (که آن را با مهارت پنهان کردند)، نمی‌توانسته نقشی مستقیم در این فرایند داشته باشد. جمهوری‌خواهان بعد از پیروزی کلینتون چندجانبه‌گرا و معتقد به اقتصاد پسازبانر با بوش پدر (به دلیل خسته‌بودن مردم از جنگ، که هر قیمتی شده مانع از پیروزی الگوی دموکرات و پیشروتر از کلینتون شد، تا بوش پسر به طور مشکوکی با اختلاف میلی‌متری در سال ۲۰۰۱ رئیس‌جمهور شود. آن‌هم در انتخاباتی که اتحادیه‌های کارگری ایالات متحده اعلام بی‌طرفی درباره هر دو حزب کرده بودند، تا یکی از دلایل مهم پیروزی میلی‌متری بوش پسر شوند.

ادامه در صفحه ۲

یادداشت

جنگل‌ها منابع بی‌پایان تولید

در سال‌های اخیر به‌طور جدی در دستور کار بیشتر کشورهای جهان قرار گرفته است (پروژه کمربند سبز در آفریقا به مساحت بیش از صد میلیون هکتار، در چین ۳۵۰ هزار هکتار و...). شرط اصلی موفقیت‌آمیزبودن این قبیل جنگل‌کاری‌ها نخست پایداری آنها و سپس تغییر آنها به سمت‌وسوی جنگل‌های طبیعی است.

زراعت چوب در عرصه‌های منابع طبیعی؛ به‌دلیل اینکه درختان پس از مدت‌زمان نسبتاً کوتاهی با قطر نازل آن هم به روش قطع یکسره بهره‌برداری می‌شوند، اثر چندان چشمگیری در کاهش دی‌اکسیدکربن هوا ندارند. هرچقدر قطر درخت بیشتر، رشد سالانه آن افزون‌تر. بهترین گزینه دربراره این قبیل جنگل‌های دست‌کاشت، تبدیل تدریجی آنها به جنگل‌های قطور و دائمی است. دخالت‌های علمی جنگل‌شناسی علاوه بر پایداری جنگل‌ها باعث افزایش فعالیت‌های فتوسنتزی درختان توأم با رشد سالانه بیشتر آنها می‌شوند. رشد فراینده سالانه درختان مهم‌ترین عامل در جذب دی‌اکسیدکربن هوا و تثبیت آن در بخش‌های مختلف درخت است. شرط لازم برای افزایش رشد سالانه درختان علاوه بر شرایط آب و هوایی مناسب، سلامت، جوان‌بودن و تاج گسترده داشتن درختان است. جنگل‌های پیر، فرسوده، تخریب‌شده یا حتی بسیار انبوه اگر هم در شرایط آب و هوایی مناسب قرار داشته باشند، باز هم از رشد سالانه مناسب برخوردار نیستند. مقایسه رویش متوسط سالانه بین جنگل‌های جهان و جنگل‌های ایران‌که نشان‌دهنده این واقعیت تلخ و ناگوار است که از پتانسیل و توان تولیدی منابع جنگلی کشور به‌هیچ‌وجه استفاده بهینه و صحیحی نشده است. حداقل رشد سالانه در هکتار جنگل‌های شمال کشور را با توجه به شرایط مساعد آب و هوایی آن می‌توان تا حدود ۱۲۰ متر مکعب در سال و در هکتار افزایش داد. (درحال حاضر متوسط این رویش سالانه رقمی بین ۲۰ تا ۲۵ متر مکعب در هکتار تخمین زده می‌شود). دلیل تحقق نیافتن این امر، استفاده نادرست از توان تولیدی جنگل؛ مشکلاتی مانند افزایش جمعیت و تخریب بی‌رویه عرصه‌های جنگلی، حضور فعال دام، حیات وحش و بالاخره ضعف دانش پرورش جنگل و فقدان مدیریت صحیح است. این وضعیت تنها به جنگل‌های هیرکانی محدود نشده، بلکه درباره سایر منابع جنگلی از قبیل جنگل‌های زاگرس، ارسباران، ایرانی تورانی و... نیز حاکم است. براساس آمار رسمی...

۳۰ درصد سطح کره زمین، معادل چهار میلیارد هکتار را جنگل پوشانده که حدود ۶۰ تا ۶۵ درصد آن جنگل‌های انبوه است. متوسط حجم موجودی سربای این جنگل‌ها به‌طور متوسط رقمی حدود ۱۱۰ متر مکعب در هکتار تخمین زده می‌شود (PERSSON 1974). این رقم در نقاط مختلف جهان بسته به اِکولوژی منطقه، انبوهی جمعیت، ساختار جامعه در گذشته و حال و سطح توسعه صنعت در کشور، تغییر می‌کند. توسعه جنگل‌ها به جمعیت کشور بستگی دارد؛ هرچا که جمعیت کشوری افزایش پیدا کند، به همان نسبت نیز سطح جنگل‌ها کاهش می‌یابد و برعکس هرچا جمعیت کشوری کاهش پیدا کند؛ سطح جنگل‌ها افزایش می‌یابد (DENGLE 1990). از ۲۰۸ میلیارد هکتار جنگل‌های انبوه در جهان تقریباً دو میلیارد هکتار آنها قابل بهره‌برداری است (BINKLEY und DYCKTR 1987).

جنگل‌های جهان هر سال رقمی حدود ۵۰۲ میلیارد مترمکعب رویش حجم چوب دارند. علاوه بر تولید کالاهایی مانند چوب، بذر و گوشت شکار، چندین خدمات دیگر نیز برای جنگل برشمرده‌اند. مهم‌ترین مشکلات جهان صنعتی‌شده، افزایش گازهای گلخانه‌ای و به دنبال آن بروز تغییرات اقلیمی و افزایش تدریجی دمای کره زمین است. یکی از خطرناک‌ترین گازهای گلخانه‌ای گاز دی‌اکسیدکربن (CO2) است که حاصل سوخت‌وساز مواد فسیلی است. زمان ماندگاری و تأثیرگذاری این گاز در هوا بسیار طولانی و حدود ۱۲۰ سال تخمین زده می‌شود. مقدار این گاز از شروع صنعتی‌شدن جوامع تا سال ۲۰۱۵ ppm 280 به 400 ppm افزایش پیدا کرده و در جو کره زمین انباشته شده است. این افزایش دی‌اکسیدکربن برابر با مقدار گازی است که در ۸۰۰ هزار سال گذشته تولید شده است. تدابیر مختلفی به‌منظور پیشگیری از تولید بیشتر گاز دی‌اکسیدکربن در جریان است. مسئله اصلی محیط زیست؛ کم‌کردن مقدار دی‌اکسیدکربن موجود در هواست که از سال‌های بعد از صنعتی‌شدن به مقدار گاز دی‌اکسیدکربن طبیعی هوا اضافه شده است. یکی از مهم‌ترین و اثربخش‌ترین تدابیر به‌منظور جذب این گاز از هوا و تثبیت آن، توسعه جنگل‌هاست که

مفکر شیروانی
مشاور بین‌المللی جنگل در اتريش

عکس: بهنام موزن

ادامه در صفحه ۴

یادداشت

لزوم حفظ هویت خاص محلات در شهرها

سوی برخی مالکان ذی‌نفوذ در این محله صورت گرفته که این امر در ماه‌های اخیر سبب اعتراض‌های اجتماعی شده است؛ ازاین‌رو با تأکید بر مسئله هویت محلات شهری، ضروری است در برابر موج فراینده تولیدات و آثار فرهنگی پیرونی که موضوع بازشناسی شهری ایران است و به رسالتی مهم در برنامه‌ریزی شهری، سیاست‌گذاری شهری و تعیین ساختار فرهنگی در شهرهای مختلف ازجمله شهر تهران تبدیل شده، توجه کرد. به نظر می‌رسد با توجه به ظهور شکل‌های مختلف از آشفتنگی هویت اجتماعی و فرهنگی در مناطق شهری و نتایج منفی آن در کارکرد عناصر اجتماعی، فرهنگی و روان‌شناختی در شهرها و همچنین امان‌های شهری و ساخت معمارانه محلات شهر، لازم است این مسئله به‌ویژه در ارتباط با الگوی فضایی و مکانی شهر و محلات آن، بیشتر مرکز توجه قرار گیرد. در دهه‌های اخیر، شهرها و فضاهای شهری در سیر تحول و فرایند گذار نویسن خود به تبع تحولات ناشی از اندیشه جهانی‌شدن، دستخوش تغییرات و دگرگونی‌های درخور توجهی شده‌اند. در این روند، رابطه گذشته و شرایط کنونی فضاهای شهری از هم گسیخته‌شده و در ارتباط معنایی میان انسان و محیط زندگی او، فاصله زیادی مشاهده می‌شود. شکاف موجود، مقدمه جدایی فضایی-مکانی و شکل‌گیری فضاهای شهری با اغتشاش هویتی و به تبع آن انقطاع در پیوستگی‌های اجتماعی است. از منظر شهرسازی، تعلق انسان به محیط زندگی از جمله عوامل عمده دانه‌ی و خودجوش عرصه‌های جمعیت و تخصص و میان انسان و محیط ازجمله نتایج توسعه صنعتی تلقی می‌شود که در آن محیط‌های اجتماعی یکی از عناصر اساسی پیوند درونی خود را از دست داده‌اند. شرایط یادشده در بُعد عمومی شکل شهر و محیط‌های انسان‌ساخت به سمت یک‌شکل‌شدن معماری شهری، گمنامی شهرنشینان، شباهت امور و امان‌ها، غام‌شدن وضعیت‌ها، عدم تشخیص و تمایز، استانداردشدن همه امور و جهان‌شمولی و جهانی‌شدن حرکت کرده است و در بُعد محلی، چپستی و چگونگی فضاهای عمومی شهر و محلات شهری تحت تأثیر برنامه‌ها و طرح‌های شهرسازانه جنبش مدرن مورد پرسش قرار گرفته و دستخوش تغییرات وسیع شده است.

زهر ا تژادبهرام

شناخت هویت محلات مختلف در هر شهر، ارتباط نزدیکی با هویت کلی آن شهر و تجربه فرایندهای زندگی شهری از سوی شهروندان دارد. به یک بیان، ارائه تصویر از هویت اجتماعی و شهری زمانی میسر است که درکی درست از مفهوم هویت نزد ما (به‌عنوان عموم شهروندان) وجود داشته باشد. در دوران اخیر، هویت یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین دغدغه‌های حوزه‌های فرهنگ و زندگی مردم در جوامع جدید، به‌ویژه در کشورهایی نظیر ایران محسوب می‌شود؛ زیرا به نظر می‌رسد این موضوع در سرنوشت سیاسی و اجتماعی مردم و نیز استقلال و آزادی‌گی آنان نقش درخور توجهی دارد. جماران ذی‌مدخل در امر شهرسازی و مدیریت شهری (نظیر شهرداری و شورای اسلامی شهر تهران، وزارت کشور، وزارت راه و شهرسازی و...) و با تأکیدات رئیس‌جمهور محترم، مرکز توجه قرار گرفته است. این محله به سبب حضور و سکونت رهبر کبیر انقلاب اسلامی در آن (حداصل سال‌های ۵۸ تا ۶۸) و بروز رویدادهای تاریخی متعدد نظیر حضور مستمر مردم، رزمندگان و مسئولان کشور در بیت و حسینیه امام در دوره زمانی یادشده، از هویت تاریخی شایان توجهی برخوردار است؛ به‌طوری‌که می‌توان گفت مهم مردم ایران به صورت حضوری یا از طریق رسانه‌های تصویری، با این محله از شهر تهران خاطراتی خوش دارند. به همین سبب، این محدوده مکان-رویدادی بااهمیت در تاریخ سیاسی و اجتماعی دوران معاصر ایران محسوب می‌شود. این هویت خاص تاریخی محله جماران، با ثبت حسینیه و بیت امام خمینی(ره) به‌عنوان یک اثر ملی (از سوی سازمان میراث فرهنگی وقت) و لزوم حفظ و نگهداری بافت اطراف آن در بند «۸ ماده ۱۶۶ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، به رسمیت شناخته شده است. با مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در سال ۱۳۸۰ درباره «طرح بهسازی (تفصیلی ویژه) بافت پیرامونی حسینیه و بیت امام خمینی(ره) در محله جماران تهران»، این حفاظت دارای وجه ضوابط و مقررات معماری و شهرسازی شد؛ اما در سال‌های گذشته به سبب قصور و سهل‌انگاری نهادهای نظارتی و اجرائی، تخلفاتی جامعه‌هاست.

ادامه در صفحه ۱۰

تیترو

۱-۵: بازگشت به وطن در تابوت

گزارش اختصاصی از رسیدن اجساد ۴ عضو خانواده پناهجوی ایرانی غرق شده در کانال مانش به کشور

صفحه ۹

تیترها

ناکامی ۳ نهاد انتخابی در به‌سرانجام رساندن یک مصوبه در اجرائی کردن اصل ۲۷ قانون اساسی

بن‌بست اعتراضات

صفحه ۳

عقب‌نشینی بهارستانی‌ها با انتقاد سخنگوی شورای نگهبان

صفحه ۳

گردنبند علی دایی «رنج روور» هری کین

صفحه ۱۱

مقاومت در برابر اجرای مصوبه هیئت وزیران

صفحه ۶

حرف اول

توسعه آموزش همگانی کلید مسئولیت‌پذیری اجتماعی

یکی از مهم‌ترین ارکان جامعه مدنی، ترویج مسئولیت‌پذیری اجتماعی در بین آحاد مردم است که از طرق مختلف مانند آموزش، برنامه‌های درسی و ایجاد سایر فرصت‌های کسب دانش، مخاطبان و فراگیران را به انسان‌هایی فعال و نه منفعت‌طلب یا خودمدار تبدیل می‌کند تا به ایفای نقش مؤثر خود در جامعه دست پیدا کنند. بر‌خورداری از ویژگی مسئولیت‌پذیری اجتماعی عامل مهمی است که می‌تواند در اجرای قوانین، مقررات و هنجارهای اجتماعی اثربخش بوده، از بروز بسیاری ناهنجاری‌ها و به‌رکاری‌ها پیشگیری کند و در نهایت، جامعه را به سمت امنیت، پیشرفت و ترقی سوق دهد. مشکل بنیادی در وقوع بسیاری از مسائل و مشکلات اجتماعی در جامعه بشری، ناشی از عدم پذیرش مسئولیت در برابر جامعه است. این موضوع می‌تواند ناشی از برتری نفع شخصی بر منفعت عمومی تلقی شود و البته مهم‌تر از آن، عدم شناخت کافی فرد از تکلیف و وظیفه ذاتی خود در برابر جامعه باشد. بسیاری از متفکران اجتماعی بر این عقیده هستند که «مسئولیت یک ویژگی شخصیتی است که معمولاً به‌صورت یک نگرش در ساختار روانی و رفتاری فرد شکل می‌گیرد و یک متغیر عمده و اساسی در رفتارهای اجتماعی محسوب می‌شود، بنابراین در آموزش مسئولیت‌پذیری نقش ویژه‌ای دارد». در اکثر کشورهای جهان مدارس و مراکز آموزش عالی به‌عنوان مهم‌ترین کانون‌های آموزشی دارای مسئولیت مشخص و تعریف‌شده‌ای برای ترویج دانش و ایجاد مسئولیت اجتماعی هستند. در نظام آموزش‌وپرورش با توجه به رسالت‌های خود، برنامه تربیت اخلاقی را جزء اصلی‌ترین و محوری‌ترین مسائل آموزشی و تربیتی خود قرار داده‌اند. در سند تحول بنیادین نظام آموزش‌وپرورش کشور هم تأکید شده که خروجی‌های نظام آموزش‌وپرورش باید افرادی با اخلاق، مؤمن و معتقد باشند که در واقع همان مسئولیت‌پذیرکردن فرد است. اما مسئله اساسی در آنجاست که آموزش یک پدیده مقطعی و تک‌بعدی نیست بلکه موضوعی است که از بدو تولد آغاز می‌شود و تا پایان عمر ادامه می‌یابد. نظام‌های رسمی تعلیم‌وتربیت هم تنها در بخش‌هایی و آن‌هم به‌صورت مقطعی، قادر به برآوردن نیازهای آموزشی اعضای جامعه هستند.

ادامه در صفحه ۹